

Manzhelli" (1983), P. Tarahno "Clown`s Life" (1963) provided the reconstruction of circus pantomimes, which were shown on Ukrainian arenas in the period since the end of XIX – early XX; the information of the development of individual circus genres, analysis of Beskorovayny, Zlobin, Drotynkin, Vyalshin, Truzzi, Sura circuses` work etc. Valuable research is devoted to the history of the circus in individual cities of Ukraine (works by M. Rybakov "Kyiv Circus: the people, the events, the fate" (1995), J. Ryabinkin "Odessa Circus" (1979), N. Shcherbakova "Kharkov Circus" (1983)). The source of information about domestic circus of this period is periodical publications: "Divertissement", "Soviet Circus", "Soviet music and circus", "Stage and arena."

Despite the fact that some aspects of the development of Ukrainian circus XIX – beginning of XX were considered in this research field of artistic culture, there is currently no work devoted entirely to the study of major artistic processes, which inherent to domestic circus indicated period. Thus, the aim of the article: to determine the characteristics of development of the circus in Ukraine (XIX – beginning of XX).

By the beginning of the XVIII century elements of circus art could only be found in the performance of skomorokhs, because in Ukraine there was no permanent circus. Due to the decrease of state and church pressure clowning was reborn in folk festivities, booths, and in the early XIX century traveling circuses and menageries appeared.

Significant contribution to development of the circus business in Ukraine made representatives of families the Godefroids, the Truzzis and the Surs, whose activity made it possible the familiarization the Ukrainian audience with the best of European circus arts.

At the end of the XIX – beginning of XX century in Ukraine were opened new establishments: J. Godfrey`s show booth (1857), Vittorio Circus (1862) A. Pankratov and I. Bondarenko`s Circus (1865) in Odessa, Bergonie`s Circus (1875) and "Horse Palace" (1903) of P. Krutikov in Kiev, circus Mussoorie (1911) in Kharkiv etc. Besides stationary, on the territory of the Russian Empire, and particularly in Ukraine, there were about 100 traveling circus (the most popular were enterprises of Salamonsky, Sur, Welle, Chinisello, Godfrua and Nikitin Brothers).

Creative crisis of circus art has led to the convergence of circus and variety. This process, on the one hand, promote the absorption of the specifics of the circus, on the other hand, circus performers, adapting to the conditions of variety site had to find some form of contact with the public, to develop new tricks and strengthening element of dramatization circus number.

Summing up the above, I`d like to emphasize that in the article it is impossible to consider in detail the specificity of development of circus art in Ukraine (XIX – beginning of XX century), and therefore remain relevant further research and serious study of a certain stage of Ukrainian circus history.

Keywords: circus art, the National Circus, circus genre, stationary circus, variety.

УДК 688.76(477-25)

Маслова-Лисичкіна Ірина Анатоліївна
аспірантка

ХУДОЖНЄ ОФОРМЛЕННЯ МАСОВИХ СВЯТ КИЄВА РАДЯНСЬКОГО ПЕРІОДУ: 60–80-і роки ХХ ст.

У статті досліджуються особливості художнього оформлення масових свят Києва в 60–80-і роки ХХ століття. Встановлено, що масові свята в даний період у Києві мали переважно державно-офіційний характер. У зв'язку з цим художнє оформлення свят (плакати, транспаранти, портрети, стенди, музичний супровід та театралізоване дійство) підпорядковувалося ідеологічному змісту та мало пропагандистське спрямування.

Ключові слова: свято, ідеологія, мітинг, демонстрація, Перше Травня, День Перемоги, День Жовтневої революції.

Радянське минуле України надалі багато в чому продовжує визначати наш менталітет, побут, модель поведінки у суспільстві. Одними з таких "залишків" радянськості в українському суспільстві є певні масові свята. Феномен масових свят загалом є важливою складовою соціокультурної реальності в наш час і використовується як комунікативна технологія, як прийом консолідації різних спільнот і спосіб трансляції різних соціальних ідей. Як справедливо зауважує О.В. Поправко, "свято є фундаментальною складовою культури, яка існує у всіх народів і не втрачає свого значення на всіх етапах їх історичного розвитку. Як універсальна форма емоційно-символічного вираження, ствердження та трансляції ціннісно-світоглядних установок конкретної культури, свято порушує й загострює світоглядні та соціальні питання певної епохи, виражає відносини між людиною і суспільством" [6, 3]. Тому недоцільно відкидати щось через те, що воно застаріле, а потрібно розібратися у тому, чи може воно слугувати розвитку українського суспільства у майбутньому. Для кращого розуміння того, наскільки ті чи інші масові свята радянського періоду можуть бути збережені чи навпаки – відкинуті, необхідно дослідити їх специфіку у недавньому минулому.

Метою дослідження є вивчення специфіки художнього оформлення масових свят Києва радянського періоду у 60-80-х рр. ХХ століття.

Найбільш розробленим у вітчизняних наукових дослідженнях є етнокультурний аспект феномена свята (В. Борисенко, М. Гаврилюк, М. Закович, С. Зубков, О. Курочкін, П. Соколов, І. Суханов).

Свято як соціальне явище вивчали Я. Белоусов, Д. Генкін, К. Жигульський, А. Мазасв, Е. Каверіна, А. Некрилова, О. Немиро, А. Піотровський, В. Пропп, С. Турін, Д. Угринович, Н. Хренов, О. Щербинін, Л. Шуміхіна. Специфіку свята як символічної форми культури розкриває О. Поправко. Свято як елемент радянської культури проаналізоване в працях Т. Гаєвської, Ю. Слуцької. Окремі аспекти художнього оформлення масових свят Східної України в 60-80-х рр. ХХ ст. вивчала О. Пенькова.

Відразу зазначимо, що сам феномен свята передбачає масовість. Навіть такі свята особистого характеру, як Дні народження, передбачають залучення якомога більшої кількості людей. Як стверджує російський соціолог Е. Каверіна, свято є публічним та демонстративним, тому що воно репрезентує соціально значиму ідею чи утверджує новий соціальний статус. Свято створює та підтримує почуття спільності, взяти участь в ньому – означає стати частиною цілого, віднайти свою ідентичність. Сприяє цьому і церемоніал свята, в якому слово, музика, рух, світло і колір художньо втілюють ідею, створюють особливу атмосферу. Через свято нова соціальна ідея набуває легітимності, це свого роду масове визнання нової ідеї [1, 119].

Масові свята відігравали важливу роль в радянській культурі. Поряд із розважальною функцією вони мали ідеологічне значення. Здійснення завдання планомірного та всебічного вдосконалення соціалізму потребувало подальшого покращення ідеологічної та масово-політичної роботи. Тому у системі засобів ідейно-виховної роботи все більшу роль почали відігравати радянські свята, які відображали фундаментальні цінності соціалізму та традиції радянського народу, що склалися чи почали зароджуватися. Ці свята повинні були утверджувати переваги соціалізму, норм і цінностей соціалістичного способу життя – на противагу капіталістичному суспільству.

Радянські ідеологи В.І. Ленін, Н.К. Крупська, А.В. Луначарський та ін. підкреслювали значення злиття офіційного та народного свят як частини державного культурного будівництва, ідеологічної діяльності. Вважалося, що масові свята докорінно впливають на свідомість людини, сприяють формуванню світогляду, духовному розвитку, перетворенню культури побуту, естетичних поглядів.

Починаючи з початку 60-х років ХХ століття, почався новий етап у розвитку сфери масових свят, які були викликані глибокими політичними змінами в СРСР після ХХ з'їзду КПРС. Як стверджує О.Б. Пенькова, в цей період "держава вперше повертається до людини" [5]. Водночас масові свята в СРСР зберігали свій державно-політичний характер. Держава встановлювала офіційні свята і намагалася перетворити їх в загальнонародну традицію. Згідно з Указом Верховної Ради СРСР "Про святкові і пам'ятні дати" від 1 жовтня 1980 р. до категорії всенародних свят належали роковини Жовтневої революції – 7-8 листопада, День народження В.І. Леніна – 22 квітня, День міжнародної солідарності трудящих – 1-2 травня, День перемоги радянського народу у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 рр. – 9 травня, День Конституції СРСР – 7 жовтня, День утворення Союзу Радянських Соціалістичних Республік – 30 грудня, День Радянської Армії та Військово-Морського флоту – 23 лютого, Міжнародний жіночий день – 8 березня.

Головним державним святом радянського періоду були роковини Жовтневої революції. Другим за значенням – свято Першого травня. Особливістю цих провідних свят була чітка організація, яку здійснювали апаратні структури КПРС. Підготовкою до свята займалися комісії, які створювалися на всіх сходинках партійної вертикалі. Виконанням рішення партапарату займалися також профсоюзи, комсомол, адміністрації підприємств та закладів.

Основними формами проведення масових свят Києва в 60-80-х роках ХХ ст. були мітинги та маніфестації, які поряд з демонстраціями та парадом різного характеру (військовими, фізкультурними і т.д.) стали основними формами вираження святкової естетики радянської епохи. Як стверджують дослідники радянської естетики Л.А. Шуміхіна та В.М. Попова, їх організація повністю відображала принципи, на яких базувалася нова держава, і була ідеологічно зорієнтованою художньою демонстрацією ідеалів, до яких повинно було прагнути радянське суспільство. Основними рисами демонстрацій та парадів були масовість, стрункість рядів, задіяність великих просторів. Важливе смислове навантаження мала організація масових дійств. А саме, під час святкових демонстрацій рух був організований строго вперед, жодних маршрутів по колу, що було співзвучним міфу про "світле майбутнє" і символізувало пряму дорогу радянського народу до нього. Важливу роль при цьому відігравала хода, тобто перехід з однієї точки (початок свята) в іншу (кульмінація свята) [8].

Особлива увага в масових святах приділялася мистецтву як виражальному засобу, що збільшував їх ефективність. Засоби мистецтва повинні були посилювати емоційне звучання публічних масових виступів, яскравіше виражати співчуття, солідарність, протест, давали можливість донести ідеї не лише до розуму, але й до серця трудящих. Важливими чинниками залучення народних мас в цих заходах були прапор, музика, лозунг, соціальний персонаж, зображений на портретах.

До символічних образів, в яких виражені цінності радянського народу, відносять Червоний прапор з революційним закликом "Пролетарії всіх країн – об'єднуйтеся!", Червону зірку, Герб та Гімн СРСР, Серп і Молот та інші святині радянського суспільства. Яскравий образ в масових державних святах створюється за допомогою кольору. Інформація, що міститься в червоному кольорі, дозволяє асоціювати його з революцією, перемогою, сонячним сходом.

У проведенні масових свят на підприємствах та в установах Києва обов'язковим було використання патріотичної символіки – Державного гербу СРСР, Державного гербу УРСР, Державного прапора СРСР, Державного прапора УРСР, Державного гімну СРСР, Державного гімну УРСР, бюста,

барельєфу чи портрету В.І. Леніна. За задумом голови Комісії з радянських традицій, свят і обрядів при Раді Міністрів УРСР М.А. Орлика, покладення квітів до пам'ятника В.І. Леніну, меморіалам, монументам воїнам-визволителям, урочисті зобов'язання молодих робочих, хліборобів, майбутніх воїнів, трудові рапорти, накази ветеранів покликани були забезпечувати органічне поєднання ідейності та художності свят через підсилений ефект їх урочистості та емоційності [4, 10].

З середини ХХ століття під час святкування Першого травня та Жовтневої революції стали використовуватися карнавальні елементи. На демонстраціях, маніфестаціях і мітингах практикувалися живі картини, композиції, складені з плакатів, статичних фігур і макетів і т.д. На транспарантах розміщувалися лозунги, затверджені апаратом Компартії, як-от "Мир. Труд. Май", "Партія – це розум, честь і совість епохи", "Радянський народ – найщасливіший народ світу" та ін. На думку Л.А. Шуміхіної та В.М. Попової, лозунги завжди є відображенням актуальної ситуації, і в цьому сенсі є найбільш показовим елементом свята, який репрезентує соціокультурну ситуацію в цілому [8]. Це ж саме стосувалося і плаката, який став невід'ємною частиною художнього оформлення радянських масових свят, утворюючи міні-сцену, на якій розігрувалося "священне дійство". Плакат був одним із засобів поширення політики та ідеології партії. Він відіграв важливу роль в агітації та пропаганді, в системі масового впливу, метою якого було впливати на думку населення, спонукати народ до дії [3, 5].

До святкування державних свят залучення починалося з раннього дитячого віку. В кожному дитячому садку Києва напередодні 7 жовтня та 1 травня проходили святкові ранки ("утренники"). Діти вчили напам'ять вірші та пісні. Приміщення оформляли надувними кульками та червоними прапорцями з гербом СРСР. Напередодні роковин революції в школах Києва приймали в жовтенята 7-8 річних дітей. Діти приходили на свята урочисто вдягненими: хлопчики – в білі сорочки, дівчата – у білі фартухи і банти. А в актовій залі посвячених в жовтенята вишивували в лійку, відбувалися виступи вчителів, старших учнів. Під музику піонери пришпилювали їм зірочки, дарували книги, кольорові олівці тощо.

Головною формою масових державних свят в Києві були демонстрації трудящих, які відбувалися 7 листопада і 1 травня. Трудящі формувалися в окремі колони і під червоними знаменами, лозунгами і портретами вождів революції, світового пролетаріату та членів Політбюро ЦК КПРС крокували по Хрещатику. На площі імені Калініна (з 1977 року – площа Жовтневої революції) встановлювали трибуни, з якої керівники УРСР та міста вітали трудящих Києва. Під час демонстрацій на Перше травня люди несли різнокольорові повітряні кулі, маленькі червоні прапорці, на одяг причіплювали червоні стрічки. Популярним декоративним елементом були білі та рожеві паперові квіти, прикручені на тонкій проволочці.

Щодо свята Дня Перемоги, то офіційно його почали відзначати з 1965 року, коли вийшов указ Президії Верховної Ради СРСР про оголошення 9 травня неробочим днем. З середини 1960 рр. була відпрацьована форма святкування Дня Перемоги. Зокрема, в Києві в цей день відбувалися марші ветеранів війни, маніфестації, мітинги, покладення квітів до меморіальних комплексів воїнам-визволителям. З 1975 року о 19:00 по всій території Радянського Союзу проголошувалася хвилина мовчання.

Художнє оформлення Дня Перемоги в Києві здійснювалося згідно з рекомендаціями з проведення радянських свят та обрядів, розробленими Комісією при Раді Міністрів УРСР в період з 1973 по 1985 р [7]. Святкування Дня Перемоги включало в себе урочисте оформлення вулиць та площ Києва. Сюди входили державні прапори СРСР, Української РСР, союзних республік, портрети В.І. Леніна, керівників Комуністичної партії та Радянського уряду. Повинні були яскраво виділятися зображення ордену "Перемога", орденів Червоного Прапора, Вітчизняної війни, Слави, інших бойових орденів та медалей, а також заклики на честь Комуністичної партії Радянського Союзу, Збройних сил СРСР, подвигу міста-героя Києва. У місцях масових дійств передбачалося розташування галереї портретів Героїв Радянського Союзу, Героїв Соціалістичної Праці, киян, що прославили місто своїми бойовими та трудовими подвигами, а також загиблих в боях за нього.

Від самого ранку по радіо звучали пісні та марші військових років. Вони чергувалися з історичною хронікою Радінформбюро, читанням віршів, уривками з поем та прозових творів, присвячених героїці Великої Вітчизняної війни, мирній творчій праці. Вулицями Києва проходили духові оркестри. До церемоніалу свята входили вітання ветеранів від піонерів, комсомольців, молоді та трудових колективів, вручення їм квітів та пришпилювання червоних стрічок з пам'ятним значком. Урочиста колона маршем йшла до пам'ятника В.І. Леніну та Меморіального комплексу у Парку Слави. Попереду неї прапороносці несли державні прапори СРСР, УРСР, знамена трудових колективів, комсомольської та піонерської організацій. У Парку Слави відбувався урочистий мітинг, центральна площа якого була прикрашена прапорами, портретами керівників партії та уряду, яскравими панно і транспарантами. Тут встановлювалася трибуна або подіум. Після виступу ветеранів, партійних та міських керівників, трудівників міста, молоді тощо відбувалася урочисто-траурна церемонія покладення учасниками мітингу вінків, квітів та гірлянди Слави до Могили Невідомого солдата. З пересувної радіомашини лунав звук метронома. Піонери з почесної варті віддавали салют, військові Збройних Сил СРСР – знаки військової честі. Хор виконував реквієм "Степом, степом" композитора А. Пашкевича на слова М. Негоди.

На завершення мітингу у виконанні соліста, хору та оркестру звучала пісня "День Перемоги" Д. Тухманова, під мелодію маршу "Слава Армії Радянській" О. Олександрова повз меморіал проходили воїни Збройних Сил СРСР, піонери, комсомольці та молодь. Завершувався День Перемоги святковим концертом "Салют Перемоги" та святковими феєрверками.

До масових свят можна ще віднести Міжнародний жіночий день 8 березня, який з 1965 року був оголошений вихідним днем. На підприємствах та в установах Києва жінкам дарували квіти та символічні подарунки, влаштовувалися застілля. Це свято не містило такого ідеологічного навантаження, як інші державні свята, а мало суто гендерний характер. Це ж стосується і Дня Радянської Армії та Військово-Морського флоту 23 лютого. Для святкування цього дня розроблялася культурно-масова програма на військово-патріотичні теми. В закладах культури Києва організовувалися концерти, спектаклі, зустрічі з ветеранами Великої Вітчизняної війни. З часом, протягом 1970-1980 рр., це свято набувало виразно гендерного характеру і ставало "днем всіх чоловіків", вітали навіть хлопчиків у дитячих садках.

Вагомим масовим святом в Києві в радянський період стало святкування 1500-річчя Києва у 1982 році. Основне масове дійство відбулося на Центральному республіканському стадіоні. Провідним образом спектаклю, присвяченого цій даті, став Дніпро, який зображувався то м'яко ліричним, то грізно бурхливим. Художній ефект для цього створювався за допомогою фоніруючої групи дівчат (1200 гімнасток в бірюзових костюмах з голубою та алою стрічками-шарфами в руках). Свято включало художньо-спортивні сцени, виступи фольклорних оркестрів бандуристів та гусярів, які супроводжували окремі дії свята, пластично-хореографічні композиції, автопарад військових легкових машин. Вагомою складовою частиною заходу була театралізована дія, як інсценізація "Пісні про Дніпро", що звучала над стадіоном у виконанні хору та оркестру [2, 186].

Отже, художнє оформлення масових свят у радянський період 60-70-х років ХХ століття нерозривно пов'язане з ідеологічним змістом. Такі масові свята, як День Перемоги, Першотравень, День Жовтневої революції та ін. у Києві неодмінно проводилися у формі мітингів, демонстрацій із використанням державної символіки, портретів вождів комунізму та вищих партійних діячів, Героїв Великої Вітчизняної війни та Соціалістичної праці. Для забезпечення урочистості та емоційності в художньому оформленні масових свят застосовувалися величезні стенди із зображенням герба Києва чи символів київських підприємств, широко використовувалися транспаранти з лозунгами, плакати, музика патріотичного характеру, елементи театралізованих дійств із залученням фізкультурних та хореографічних колективів.

Література

1. Каверина Е.А. Праздник как эстетический и социальный феномен / Е.А. Каверина // Вестник Томского государственного университета. – 2009 (июль). – № 324. – С. 119-122.
2. Конович А.А. Театрализованные праздники и обряды в СССР / А.А. Конович. – М. : Высшая школа, 1990. – 208 с.
3. Нумминен Х. Советский плакат как средство массового воздействия [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://recept.znate.ru/pars_docs/refs/4/3799/3799.pdf.
4. Орлик М.А. Социалистическая обрядность, ее внедрение и развитие в Украинской ССР // Советские традиции, праздники и обряды: опыт, проблемы, рекомендации. – М. : Профиздат, 1986. – С. 3-18.
5. Пенькова О. Б. Провідні державні свята східної України (1960-1980 рр.) [Електронний ресурс]. – Режим доступа: http://www.iai.donetsk.ua/_u/iai/dtp/CONF/4_2004/articles/stat47.html.
6. Поправко О. В. Конструктивний потенціал свята як символічної форми культури : автореф. дис. ... канд. філос. наук.: 09.00.04 / О. В. Поправко. – Харків, 2012. – 19 с.
7. Рекомендации по проведению советских праздников и обрядов // Советские традиции, праздники и обряды: опыт, проблемы, рекомендации. – М. : Профиздат, 1986. – С. 227-243.
8. Шумихина Л.А. Эстетика парадов и демонстраций как праздничных ритуалов советской культуры / Л. А. Шумихина, В.М. Попова // Теория и практика. – 2012. – № 5. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.teoria-practica.ru/-5-2012/culture/shumihina-popova.pdf>.

References

1. Kaverina E.A. Prazdnik kak esteticheskiy i sotsial'nyy fenomen / E.A. Kaverina // Vestnik Tomskogo gosudarstvennogo universiteta. – 2009 (iyul'). – № 324. – S. 119-122.
2. Konovich A.A. Teatralizovannyye prazdniki i obryady v SSSR / A.A. Konovich. – M. : Vysshaya shkola, 1990. – 208 s.
3. Numminen Kh. Sovetskiy plakat kak sredstvo massovogo vozdeystviya [Elektronniy resurs]. – Rezhim dostupu: http://recept.znate.ru/pars_docs/refs/4/3799/3799.pdf.
4. Orlik M.A. Sotsialisticheskaya obryadnost', ee vnedrenie i razvitie v Ukrainской SSR // Sovetskie traditsii, prazdniki i obryady: opyt, problemy, rekomendatsii. – M. : Profizdat, 1986. – S. 3-18.
5. Penkova O. B. Providni derzhavni sviata skhidnoi Ukrainy (1960-1980 rr.) [Elektronniy resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.iai.donetsk.ua/_u/iai/dtp/CONF/4_2004/articles/stat47.html.
6. Popravko O. V. Konstruktivnyi potentsial sviata yak symbolichnoi formy kultury : avtoref. dys. ... kand. filos. nauk.: 09.00.04 / O. V. Popravko. – Kharkiv, 2012. – 19 s.
7. Rekomendatsii po provedeniyu sovetskikh prazdnikov i obryadov // Sovetskie traditsii, prazdniki i obryady: opyt, problemy, rekomendatsii. – M. : Profizdat, 1986. – S. 227-243.
8. Shumikhina L.A. Estetika paradov i demonstratsiy kak prazdnichnykh ritualov sovetskoy kul'tury / L. A. Shumikhina, V.M. Popova // Teoriya i praktika. – 2012. – № 5. [Elektronniy resurs]. – Rezhim dostupu: <http://www.teoria-practica.ru/-5-2012/culture/shumihina-popova.pdf>.

Маслова-Лисичкіна І. А.**Художественное оформление массовых праздников Киева советского периода: 60-80-е года XX века**

В статье исследуются особенности художественного оформления массовых праздников Киева в 60-80-х гг. XX века. Установлено, что массовые праздники в данный период в Киеве имели преимущественно государственно-официальный характер. В связи с этим художественное оформление праздников (плакаты, транспаранты, портреты, стенды, музыкальное сопровождение и театрализованное действие) подчинялось идеологическому содержанию и имело пропагандистское направление.

Ключевые слова: праздник, идеология, митинг, демонстрация, Первое Мая, День Победы, День Октябрьской революции.

Maslova-Lysychkina I.**Setting of mass celebrations in Kyiv during soviet period: 60-80's of the XX century**

In the article are researched peculiarities of mass celebrations setting in 60-80's of the XX century in Kyiv. There is established that mass celebrations in Kyiv had mainly state and official character of the period. In this regard the setting of celebrations (posters, banners, portraits, stands, musical accompaniment and theatrical performance) subordinated to the ideological content and had propagandistic trend.

The article outlines that the Soviet past of Ukraine further largely continues to define our mentality, mode of life, pattern of behavior in society. One of those Soviet "remnants" in Ukrainian society is some mass celebrations. It is stated that in general the phenomenon of mass celebrations is an important part of social and cultural realities of our time and used as a communication technology, as a method of consolidation of various communities and way of broadcasting a variety of social ideas.

The aim of the article is the study of specific setting of mass celebrations in Kyiv during Soviet period in 60-80 years of the XX century.

The most developed in domestic scientific researches is ethno-cultural aspect of holiday phenomenon (V. Borysenko, M. Havryluk, M. Zakovych, S. Zubkov, O. Kurochkin, P. Sokolov, I. Sukhanov). Holiday as a social phenomenon studied Y. Belousov, D. Genkin, K. Zhyhulskyy, A. Mazaev, E. Kaverina, A. Nekrylova, O. Nemyro, A. Piotrowski, V. Propp, S. Turin, D. Uhrynovych, N. Hrenov, O. Shcherbynin, and L. Shumikhina. Specificity of holiday as a symbolic form of culture reveals O. Popravko. In scientific studies of T. Gayevska and J. Slutskaya holidays analyzed as a part of Soviet culture. Some aspects of mass celebrations setting in Eastern Ukraine in the 60's and 80's of the XX century studied O. Penkova.

At the beginning the article proved that mass celebrations played an important role in Soviet culture. Besides the entertainment function they had ideological significance. Soviet ideologists V. Lenin, N. Krupskaya, A. Lunacharsky and others emphasized the importance of consolidation official and national celebrations as a part of cultural state development and ideological activities. Since the early 60's of the XX century began a new stage in the development of mass celebrations, which were caused by profound political changes in the Soviet Union after the 20th Congress of the Communist Party. According to the O. Penkova's research in this period, "the state returns to human beings at the first time". However, mass celebrations in the USSR kept its state and political character. The state established official holidays and was trying to turn them into public tradition. According to the Decree of the USSR Supreme Soviet "About the holidays and memorable dates" from the 1st of October 1980 to the category of nationwide celebrations were included the anniversary of the October Revolution – on 7–8 November, V. Lenin's Birthday – on 22 April, International Day of Worker's Solidarity (Labour Day) – on 1–2 May, Victory Day of the Soviet people in the Great Patriotic War of 1941–1945 – on 9 May, USSR Constitution Day – on 7 October, National Day of the Union of Soviet Socialist Republics – on 30 December, Day of the Soviet Army and Navy – on 23 February, International Women's Day – on 8 March.

Then the article passes to the statement that the state established official holidays and was trying to turn them into public tradition. The special feature of these key holidays was a clear organization that carried out by apparatus structures of the Communist Party. Commissions were engaged in preparation for the holiday, which were created in all steps of the party vertical. The trade unions, The Young Communist League (komsomol), the administrations of enterprises and institutions also carried out decisions of the party apparatus. The basic forms of the mass celebrations were meetings and demonstrations during the 60-80's of the XX century in Kyiv. Together with parades of various kinds (military, sports, etc.) they were the main forms of expression festive aesthetics of the Soviet era. Involvement to the celebration of state holidays began with early childhood. The main form of mass state holidays in Kyiv were demonstrations of workers that took place on the 7th of November and the 1st of May. The celebration of the 1500th anniversary of Kyiv in 1982 became a significant mass celebration in Kyiv in the Soviet period as well.

In the conclusions is revealed that setting of mass celebrations is closely associated with ideological content of the Soviet period (the 60-70's of the XX century). In Kyiv such mass celebrations as Victory Day, May Day, Day of the October Revolution and others necessarily were held in the form of meetings and demonstrations. At the time of the events constantly were used state symbols, portraits of leaders and senior communist party leaders, Heroes of the Great Patriotic War and the Socialist Labor. In order to ensure solemnity and emotionality in the setting of mass celebrations were applied large stands depicting the Kyiv emblem or symbols of Kyiv enterprises. Banners with slogans, posters, music of patriotic character, elements of theatrical performances involving athletics and choreographic groups were also widely used.

Keywords: holiday, celebration, ideology, meeting, demonstration, the 1st of May, Victory Day, October Revolution Day.